SİYER-İ NEBÎ

SERİ 3

VAHİY İNDİĞİNDE

Kur'an ve Sahih Hadislere Göre Mekke'de Vahyin Başlangıcı ve Gizli Davet

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

AK (KELANTAN)

quranscience.my

© 2026 M / 1448 H Hj Che Alim Hj Che Haron AK (Kelantan) • quranscience.my • @QuranScienceMY

Bu e-kitap Müslümanlar için ÜCRETSİZDİR — satılması yasaktır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

SİYER-İ NEBÎ

SERİ 3

VAHİY İNDİĞİNDE

Kur'an ve Sahih Hadislere Göre Mekke'de Vahyin Başlangıcı ve Gizli Davet

ٱقْرَأْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ

"Yaratan Rabbinin adıyla oku."

ALAK SÛRESİ 96:1

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | @QuranScienceMY

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz e-kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

Kur'an'ı bütün insanlara hidayet olarak kuluna indiren Allah'a hamd olsun. Efendimiz Muhammed'e ﷺ, âline ve ashabına salât ve selâm olsun.

Bu e-kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

Siyer-i Nebî'nin bu üçüncü serisi, Resûlullah'ın hayatındaki en tarihî anı izler ﷺ — Hira Mağarası'nda ilk vahyin inişini — ve ümmetin ilk neslini yetiştiren üç yıllık gizli daveti. Bu bilgi 'ilmun yuntefe'u bih, yani faydalanılan bir ilim olsun.

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan tasvir edilmemiştir. Kapakta **gece vakti Nûr Dağı** görülür: **yıldızlarla dolu bir gökyüzü** altında karanlık kayalık bir zirve, yamaçtaki kaya yarığından — Hira Mağarası'nın bulunduğu yerden — süzülen **yumuşak bir ışık** ve altında sessiz **Mekke vadisi**; vadinin ortasında **Kâbe** ve kumlu yolda ağır ağır ilerleyen bir **deve kervanı**.

Tepedeki yarıktan süzülen ışık, Hira Mağarası'nda inen ilk vahyi simgeler ve bu ışık Kâbe'ye yönelir — risalet oradan başladı ve Allah'ın Evi'ne döndü. Sessiz gece ise bu e-kitapta anlatılan üç yıllık gizli daveti hatırlatır.

Alttaki lacivert şerit, **ince altın çizgilerle** çerçevelenmiş olup yazarın adının yer aldığı alandır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

VAHİY İNDİĞİNDE — *Giriş*
1. KIRK YAŞINA DOĞRU — *610 yılında dünya*
2. SADIK RÜYA — *Siyer notu*
3. HİRA MAĞARASI'NDAKİ GECELER — *Mekke haritası*
4. İKRA': İLK VAHİY — *Alak 96:1–5; Sahîh-i Buhârî 3*
5. İLK BEŞ ÂYETİN AÇIKLAMASI — *İbn Kesîr Tefsiri*
6. "BEN OKUMA BİLMEM" — *Ümmî peygamber*
7. HZ. HATİCE: İLK TESELLİ EDEN — *Beş ahlak tablosu*
8. VARAKA B. NEVFEL — *Siyer notu*
9. VAHİY NASIL GELİRDİ? — *Sahîh-i Buhârî 2*
10. KUR'AN'IN PARÇA PARÇA İNİŞİ — *İsrâ 17:106*
11. FETRET: VAHYİN KESİLDİĞİ DÖNEM — *Siyer notu*
12. MÜDDESSİR: KALK VE UYAR EMRİ — *Müddessir 74:1–5; Sahîh-i Buhârî 4*
13. DAVETÇİYE İLK BEŞ EMİR — *Emirler tablosu*
14. HZ. HATİCE: İLK İMAN EDEN — *Siyer notu*
15. ALİ VE ZEYD: PEYGAMBER EVİNDEN — *Siyer notu*
16. EBÛ BEKİR ES-SIDDÎK — *Siyer notu*
17. EBÛ BEKİR VASITASIYLA GELENLER — *İlk müminler şeması*
18. "BEŞ KÖLE, İKİ KADIN VE EBÛ BEKİR" — *Sahîh-i Buhârî 3857*
19. İMANI GÜÇLÜ ZAYIFLAR — *Siyer notu*
20. DÂRU'L-ERKAM: İLK MEDRESE — *Siyer notu*
21. NEDEN GİZLİ? — *Zaman çizelgesi*
22. SAHİH RİVAYET İLE MEŞHUR KISSA ARASINDA — *Rivayetlerin değerlendirilmesi*
23. BU SERİDEKİ ÖNEMLİ YERLER — *Nûr Dağı, Hira Mağarası ve Dâru'l-Erkam*
24. KUR'AN'IN YAZILMASI VE KORUNMASI — *Hafızadan mushafa*
25. TARİHİN İZLERİ: EN ESKİ KUR'AN YAZMALARI — *Birmingham ve Tübingen*
26. BU SERİDEKİ ŞAHSİYETLER: SÂBİKÛN-İ EVVELÛN — *Şahsiyetler tablosu*
27. ZAMAN ÇİZELGESİ: SİYER VE DÜNYA — *610–615 olayları tablosu*
28. SIKÇA SORULAN SORULAR — *On iki soru*
29. DERSLER VE KAPANIŞ
KAYNAKÇA
DESTEK VE BAĞIŞ

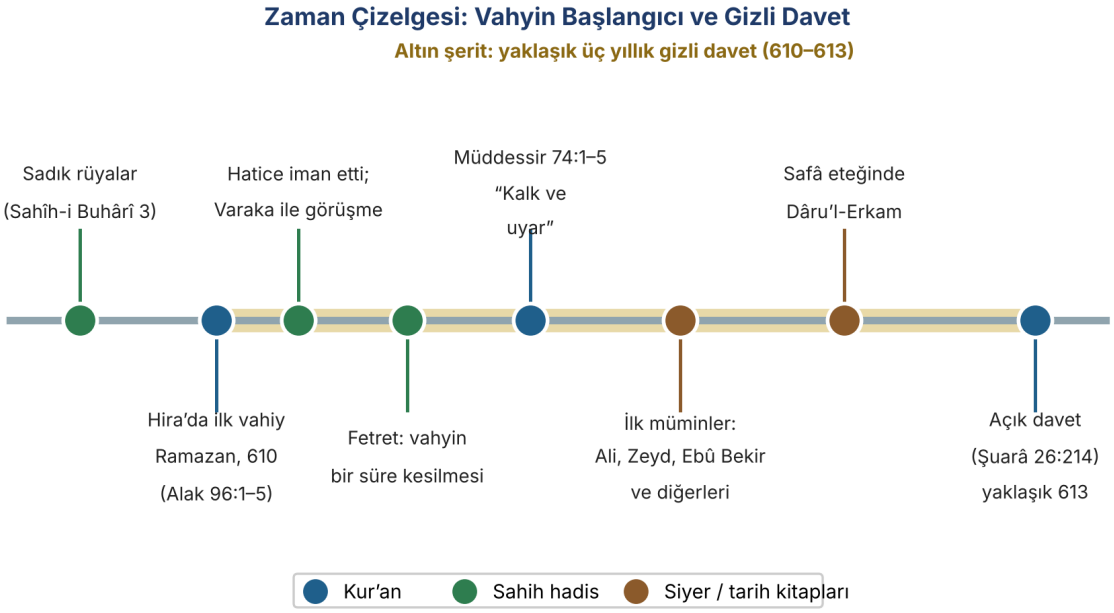
Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma. Mavi altı çizili râvi isimlerine tıklayarak sunnah.com'daki râvi sayfasına gidebilirsiniz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

VAHİY İNDİĞİNDE

Siyer-i Nebî'nin ikinci serisi, Hira Mağarası'nda inzivaya çekilen kırk yaşında bir adamla sona ermişti — kavminin ***el-Emîn*** dediği bir adamla. Bu üçüncü e-kitap insanlık tarihini değiştiren anı anlatır: ***ilk vahyin inişi***, onu izleyen endişe ve sükûnet, vahyin bir süre kesilmesi, ***kalkıp uyarma*** emri ve ümmetin ilk neslini doğuran ***üç yıllık gizli davet***.

Bu olaylar ***sahih hadislerde***, özellikle Sahîh-i Buhârî'nin ilk bölümü olan "Vahyin Başlangıcı"nda ayrıntılı olarak rivayet edilir. Bu e-kitaptaki âyet ve hadisler titizlikle — yalnızca gerçekten ilgili olanlar — seçilmiştir; siyer kitaplarındaki rivayetler ise "Siyer Notu" kutularına konmuş ve dereceleri belirtilmiştir.

Eksendeki konumlar kesin bir zaman ölçeği değil, tahmini sıralamadır. Fetretin süresi ve kesin tarihler ihtilaflıdır.

Şekil 1: Vahyin başlangıcı ve gizli davetin zaman çizelgesi.

Not: Bu e-kitaptaki ayet mealleri Diyanet İşleri Başkanlığı mealidir. Her hadisin derecesi hadis kutusunda belirtilmiştir. Siyer kitaplarından alınan bilgiler kahverengi "Siyer Notu" kutularında verilmiş, tarihî bilgilere kaynak bağlantıları eklenmiştir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KIRK YAŞINA DOĞRU

Siyer kitaplarına göre ilk vahiy, Resûlullah ﷺ ***kırk yaşındayken***, yaklaşık ***milâdî 610 yılında*** indi. Kırk yaş tam olgunluk yaşıdır. Kur'an da bu yaşı insanın güç ve aklının olgunluğa erdiği yaş olarak anar (Ahkâf 46:15).

Bu kırk yıl önemli bir şeyi ispat etmişti: kavmi O'nu ***dürüst, emin ve güzel ahlaklı*** biri olarak tanıyordu (Seri 2). O vahyi tebliğ ettiğinde kendi tecrübelerine dayanarak O'nu yalancılıkla suçlayamayacaklardı.

MİLÂDÎ 610 YILINDA DÜNYA

Vahiy, dünya medeniyet merkezlerinden uzak, çorak bir vadide indi. Bu olayın büyüklüğünü anlamak için o günkü dünyaya bakalım:

GÜÇ / BÖLGE	610 CİVARINDA DURUM
Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans)	Herakleios 610'da imparator oldu; imparatorluk iç savaş ve Pers tehdidiyle sarsılıyordu.
Pers (Sâsânî) İmparatorluğu	II. Hüsrev'in yönetiminde; Bizans'ın Şam ve Mısır bölgelerine saldırıyordu.
Arap Yarımadası	Birleşik bir devlet yoktu; kabileler rekabet halindeydi ve Kâbe'nin etrafı putlarla doluydu.
Mekke	Ticaret ve hac merkezi; Kureyş Kâbe'nin bekçisi olarak hâkimdi.

Kaynak: Wikipedia, "Heraclius"; Wikipedia, "Khosrow II".

İlk vahiyden sonra otuz yıldan kısa bir süre içinde Hira Mağarası'nda başlayan risalet, bu iki imparatorluğun saraylarına ulaşacaktı. Her şey tek bir kelimeyle başladı: ***"Oku!"***

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SÂDIK RÜYA

Âişe رضى الله عنها anlatır ki Resûlullah'a ﷺ vahyin başlangıcı, uykuda görülen ***sadık rüyalar*** (er-rü'ya's-sâliha) idi. Gördüğü her rüya ***sabah aydınlığı gibi*** — açık ve kesin — çıkardı (Sahîh-i Buhârî 3).

Bu rüyalar bir ***hazırlık*** idi. Melek açıkça gelmeden önce O'nun ruhu yavaş yavaş gaybî şeylere alıştırıldı. Allah, Resûlü'nü hazırlıksız bir vahiyle sarsmadı.

> **SİYER NOTU: ALTI AYLIK SADIK RÜYALAR**
> Bazı âlimler, Beyhakî'nin naklettiği bir rivayete dayanarak bu sadık rüya döneminin Hira'daki ilk vahiyden önce ***altı ay*** sürdüğünü söyler. Bu rivayet ***Sahîhayn'da yer almaz***; bu yüzden kesin bilgi olarak değil, âlimlerin görüşü olarak zikredilmiştir.

MÜMİNİN RÜYASI

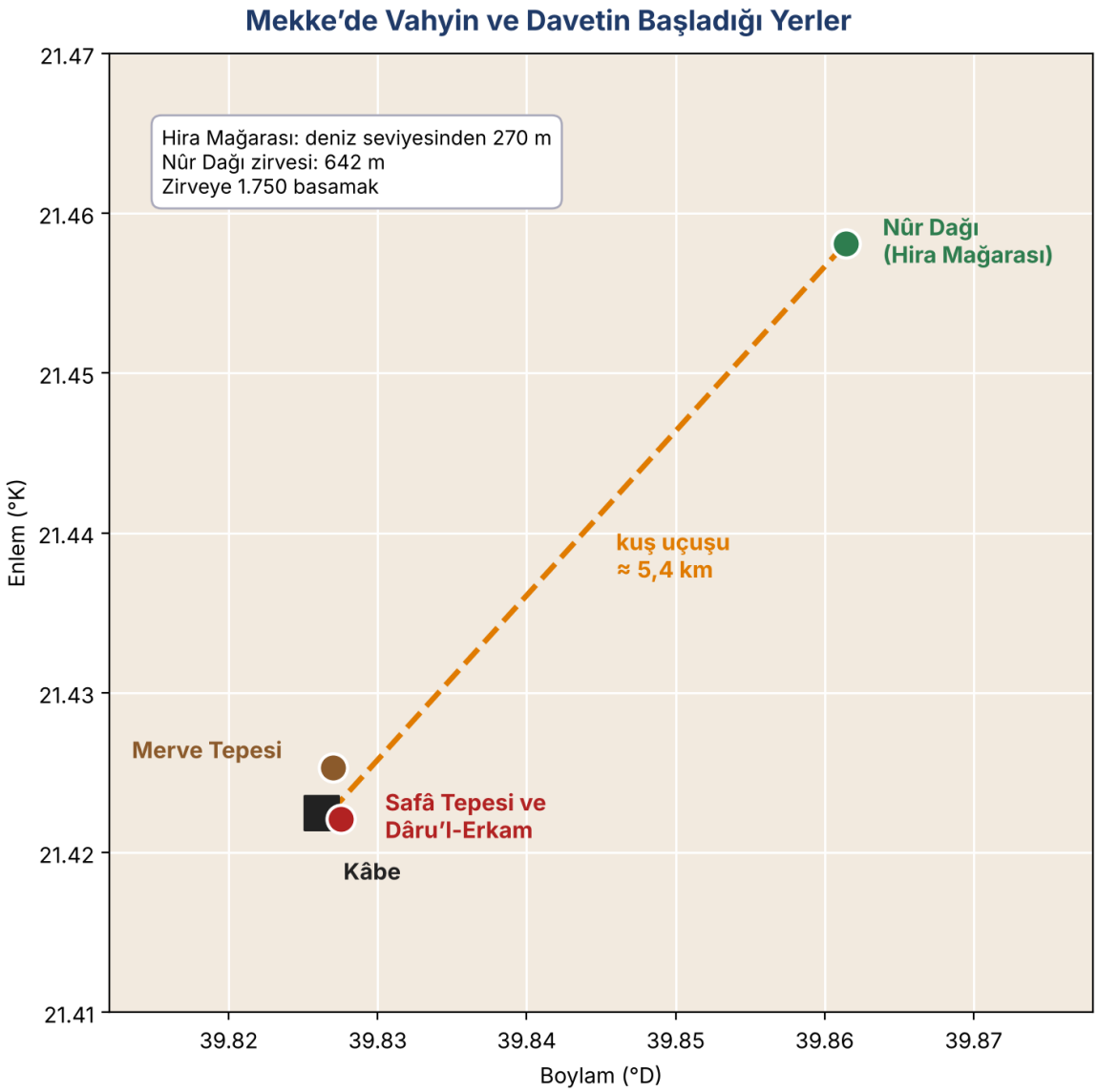
Peygamberlerin rüyası vahiydir. Mümine gelince Resûlullah ﷺ güzel rüyanın Allah'tan, kötü rüyanın ise şeytandan olduğunu öğretmiş; ondan Allah'a sığınmayı ve onu kimseye anlatmamayı emretmiştir (Sahîh-i Buhârî 6985).

Ders: sıradan insanların rüyası ***hüküm kaynağı değildir*** ve Kur'an ile Sünnet'in önüne geçemez. Sadık rüya ancak peygamberler için vahiydir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HİRA MAĞARASI'NDAKİ GECELER

Aynı hadis şöyle der: sonra O'na ***yalnızlık sevdirildi***. Hira Mağarası'nda inzivaya çekilir, orada birkaç gece ***ibadet ederdi*** (tehannüs); azığını alır, sonra azık almak için tekrar Hatice'ye dönerdi (Sahîh-i Buhârî 3).

Şematik harita; koordinatlar yaklaşıktır. Kaynak: Wikipedia, "Jabal al-Nour", "Al-Arqam ibn Abi al-Arqam".

Şekil 2: Hira Mağarası, Kâbe ve Safâ Tepesi'nin konumu (şematik harita).

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

RAKAMLARLA NÛR DAĞI

BİLGİ	AÇIKLAMA
Zirve yüksekliği	Deniz seviyesinden 642 metre
Hira Mağarası'nın konumu	Deniz seviyesinden yaklaşık 270 metre, dağın yamacında
Mağaranın boyutu	Uzunluğu yaklaşık 3,7 m, genişliği 1,6 m
Kâbe'ye uzaklık	Yaklaşık 5,4 km (kuş uçuşu)
Tırmanış	Yaklaşık 1.750 basamak; bir ila iki saat

Kaynak: Wikipedia, "Jabal al-Nour". Uzaklık koordinatlardan hesaplanmıştır.

Basamakların olmadığı bir zamanda, birkaç gecelik su ve azık taşıyarak yapılan bu tırmanışı hayal edin. Kocasını destekleyip bu azığı hazırlayan ***Hz. Hatice'yi*** رضى الله عنها de hayal edin. Hira'nın sessizliği, putlardan ve Mekke'nin gürültüsünden uzakta ***düşünme, tefekkür ve ibadet*** zamanıydı.

Ders: her insanın ***Allah ile baş başa kalacağı bir zamana*** ihtiyacı vardır — muhasebe ve ibadet için. Akıllı telefonlar çağında bizim "Hira mağaramız" belki de namazdan sonraki ya da gecenin son üçte birindeki birkaç dakikalık sessizliktir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İKRA': İLK VAHİY

Ramazan ayındaki bir gece, O Hira Mağarası'ndayken ***hak*** geldi: Cebrâil عَلَيْهِ السَّلَامُ göründü ve "Oku!" dedi. İşte Kur'an'ın ilk inen âyetleri:

ALAK SÛRESİ 96:1–5

ٱقْرَأْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلَّذِى خَلَقَ ﴿١﴾

Yaratan Rabbinin adıyla oku.

خَلَقَ ٱلْإِنسَـٰنَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾

O, insanı pıhtılaşmış kandan (alak'tan) yarattı.

ٱقْرَأْ وَرَبُّكَ ٱلْأَكْرَمُ ﴿٣﴾

Oku! Rabbin en büyük kerem sahibidir.

ٱلَّذِى عَلَّمَ بِٱلْقَلَمِ ﴿٤﴾

O, kalemle öğretendir.

عَلَّمَ ٱلْإِنسَـٰنَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾

İnsana bilmediğini bildirendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/96:1-5

Âişe رضى الله عنها bu olayın tamamını — sadık rüyadan Varaka ile görüşmeye kadar — bu bölümün temelini oluşturan hadiste rivayet eder:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ، قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنْ عُقَيْلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ، أَنَّهَا قَالَتْ أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ فِي النَّوْمِ، فَكَانَ لاَ يَرَى رُؤْيَا إِلاَّ جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ، ثُمَّ حُبِّبَ إِلَيْهِ الْخَلاَءُ، وَكَانَ يَخْلُو بِغَارِ حِرَاءٍ فَيَتَحَنَّثُ فِيهِ ـ وَهُوَ التَّعَبُّدُ ـ اللَّيَالِيَ ذَوَاتِ الْعَدَدِ قَبْلَ أَنْ يَنْزِعَ إِلَى أَهْلِهِ، وَيَتَزَوَّدُ لِذَلِكَ، ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى خَدِيجَةَ، فَيَتَزَوَّدُ لِمِثْلِهَا، حَتَّى جَاءَهُ الْحَقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءٍ، فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ اقْرَأْ. قَالَ «مَا أَنَا بِقَارِئٍ». قَالَ «فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدَ، ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ. قُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ. فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدَ، ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ. فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ. فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّالِثَةَ، ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ {اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ، خَلَقَ الإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ، اقْرَأْ وَرَبُّكَ الأَكْرَمُ}». فَرَجَعَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَرْجُفُ فُؤَادُهُ، فَدَخَلَ عَلَى خَدِيجَةَ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ رضى الله عنها فَقَالَ «زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي». فَزَمَّلُوهُ حَتَّى ذَهَبَ عَنْهُ الرَّوْعُ، فَقَالَ لِخَدِيجَةَ وَأَخْبَرَهَا الْخَبَرَ «لَقَدْ خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي». فَقَالَتْ خَدِيجَةُ كَلاَّ وَاللَّهِ مَا يُخْزِيكَ اللَّهُ أَبَدًا، إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ، وَتَحْمِلُ الْكَلَّ، وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ، وَتَقْرِي الضَّيْفَ، وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ. فَانْطَلَقَتْ بِهِ خَدِيجَةُ حَتَّى أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلِ بْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى ابْنَ عَمِّ خَدِيجَةَ ـ وَكَانَ امْرَأً تَنَصَّرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعِبْرَانِيَّ، فَيَكْتُبُ مِنَ الإِنْجِيلِ بِالْعِبْرَانِيَّةِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكْتُبَ، وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ ـ فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ يَا ابْنَ عَمِّ اسْمَعْ مِنَ ابْنِ أَخِيكَ. فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ يَا ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم خَبَرَ مَا رَأَى. فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي نَزَّلَ اللَّهُ عَلَى مُوسَى صلى الله عليه وسلم يَا لَيْتَنِي فِيهَا جَذَعًا، لَيْتَنِي أَكُونُ حَيًّا إِذْ يُخْرِجُكَ قَوْمُكَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم «أَوَمُخْرِجِيَّ هُمْ». قَالَ نَعَمْ، لَمْ

يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ بِمِثْلِ مَا جِئْتَ بِهِ إِلاَّ عُودِيَ، وَإِنْ يُدْرِكْنِي يَوْمُكَ أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا. ثُمَّ لَمْ يَنْشَبْ وَرَقَةُ أَنْ تُوُفِّيَ وَفَتَرَ الْوَحْيُ.

TERCÜME:

Müminlerin annesi Âişe'den رضى الله عنها rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Resûlullah'a ﷺ vahyin başlangıcı uykuda görülen sadık rüyalar idi. Gördüğü her rüya sabah aydınlığı gibi çıkardı. Sonra O'na yalnızlık sevdirildi. Hira Mağarası'nda inzivaya çekilir, ailesinin yanına dönmeden önce birkaç gece orada ibadet eder, bunun için azık alırdı. Sonra Hatice'ye döner, yine azık alırdı. Nihayet Hira Mağarası'ndayken hak geldi. Melek gelip "Oku!" dedi. O da şöyle cevap verdi: **"Ben okuma bilmem."** Resûlullah şöyle buyurdu: **"Bunun üzerine beni tutup takatim kesilinceye kadar sıktı, sonra bırakıp 'Oku!' dedi. 'Ben okuma bilmem' dedim.** (Bu üç kez tekrarlandı.) **Sonra şöyle dedi: {Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı bir aleka'dan yarattı. Oku! Rabbin en büyük kerem sahibidir.}"** Resûlullah ﷺ bu âyetlerle kalbi titreyerek döndü ve Hatice binti Huveylid'in رضى الله عنها yanına girip şöyle dedi: **"Beni örtün! Beni örtün!"** Korkusu geçinceye kadar O'nu örttüler. Olanı Hatice'ye anlattı ve şöyle buyurdu: **"Kendimden endişe ettim."** Hatice şöyle dedi: **"Asla! Allah'a yemin ederim ki Allah seni hiçbir zaman utandırmaz. Çünkü sen akrabanı gözetirsin, düşkünün yükünü taşırsın, yoksula kazandırırsın, misafiri ağırlarsın ve hak yolunda başa gelen musibetlerde yardım edersin."** Sonra Hatice O'nu amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'e götürdü; Varaka cahiliye döneminde Hristiyanlığı kabul etmiş, İbranice kitap yazan, yaşlanmış ve gözleri görmez olmuş biriydi. O'nun anlattıklarını dinledikten sonra Varaka şöyle dedi: **"Bu, Allah'ın Mûsâ'ya indirdiği Nâmûs'tur (Cebrâil). Keşke genç olsaydım, kavmin seni (yurdundan) çıkaracağı zaman hayatta olsaydım."** O sordu: **"Beni çıkaracaklar mı?"** Varaka cevap verdi: **"Evet. Senin getirdiğin gibi bir şey getiren hiç kimse yoktur ki düşmanlığa uğramamış olsun. Eğer senin o gününe yetişirsem sana bütün gücümle yardım ederim."** Çok geçmeden Varaka vefat etti ve vahiy bir süre kesildi.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Bukair ← al-Laith b. Sa'd ← 'Uqail b. Khalid ← Ibn Şihab al-Zuhri ← 'Urwah b. al-Zubair ← 'A'işah رضى الله عنها.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Bed'i'l-Vahy (Vahyin Başlangıcı), Hadis No. 3. Müslim de rivayet etmiştir (No. 160).

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3

BU HADİSİN DERSLERİ

Bu hadis vahyin başlangıcı kıssasının ***temel kaynağıdır***. Vahyin O'nun aradığı ya da beklediği bir şey olmadığını gösterir. O ***şaşırmış ve titremişti***; sığınak ve huzur için eşinin yanına koştu.

Bu hadis, O'nun Kur'an'ı kendisinin uydurduğu iddiasını da reddeder. Bir yazar kendi eserinden korkmaz ve yaşadığı şeyi başkalarına sormaz.

İLK BEŞ ÂYETİN AÇIKLAMASI

İlk vahiy şu emirle başlar: ***"Yaratan Rabbinin adıyla oku!"*** İbn Kesîr bunların ***ilk inen Kur'an âyetleri*** olduğunu ve Allah'ın kullarına ***ilk rahmeti*** ve onlara verdiği ilk nimet olduğunu açıklar. İbn Kesîr Tefsiri 96:1.

Bu âyetteki okuma sıradan bir okuma değildir. O, ***"Rabbinin adıyla"*** okumadır — Yaratıcı'yı tanımakla başlayan ve O'na bağlanan bir ilim.

Dördüncü âyet Allah'ı ***"kalemle öğreten"*** diye anar. İbn Kesîr'e göre bu âyet ***ilmin şerefini*** bildirir: Allah ilimle Âdem'i عَلَيْهِ السَّلَامُ meleklere üstün kılmıştır; ilim kalemle korunur ve miras kalır. İbn Kesîr Tefsiri 96:4.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BEŞ ÂYET, BEŞ TEMA

ÂYET	TEMA
96:1 — Rabbinin adıyla oku	İlim, Allah'ı tanımakla başlar
96:2 — İnsan 'alaka'dan	İnsanın hakir başlangıcı, tevazuya çağrı
96:3 — En büyük kerem sahibi Rabbin	İlim bir lütuftur, insanın mülkü değildir
96:4 — Kalemle öğretti	Yazmanın ve ilmi korumanın önemi
96:5 — Bilmediğini öğretti	İnsanın ilmi Allah'ın izniyle hep artar

İkinci âyetteki ***'alaka*** — Basmeih'in Malayca tercümesinde "pıhtılaşmış kan", yani embriyonun tutunan erken evresi — quranscience.my sitesindeki İ'câz-ı İlmî serisinde bilim açısından ele alınmıştır. Siyer bağlamında ise Allah'ın bu ümmete ilk kez hitap ettiği anda insana aslını hatırlatır.

Ders: bu din ***ilimle*** başladı. İlk vahyi "Oku!" olan bir ümmet, ilmi, okumayı ve yazmayı en çok seven ümmet olmalıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

"BEN OKUMA BİLMEM"

Cebrâil "Oku!" deyince O şöyle cevap verdi: ***"Ben okuma bilmem"*** (mâ ene bi-kâri'). Bu cevap doğruydu: Resûlullah ﷺ okuma yazma bilmeyen ***ümmî*** biriydi. Kur'an O'nu ***"ümmî peygamber"*** diye anar (A'râf 7:157).

Cebrâil âyetleri okumadan önce O'nu ***üç kez*** sıkıca kucakladı. Âlimler bu kucaklamanın, olayın rüya değil ***gerçek*** olduğunu O'na hissettirdiğini ve O'nu çok ağır bir şeyi almaya hazırladığını açıklar.

ÜMMÎ PEYGAMBERİN HİKMETİ

Kur'an bunun hikmetini açıklar: Kur'an'dan önce O ***hiçbir kitap okumamış ve eliyle yazı yazmamıştı***; aksi halde hakkı reddetmek isteyenler şüpheye düşerdi (Ankebût 29:48). Okuma bilmeyen biri önceki peygamberlerin kıssalarını Yahudi ve Hristiyan kitaplarından kopyalayamazdı.

YÖN	AÇIKLAMA
Nübüvvet delili	Eşsiz Kur'an, okuma bilmeyen birinden geldi.
İftirayı reddetme	O önceki kitaplardan kopyalamış olamaz (29:48).
Cehaleti teşvik değil	Ümmîlik yalnızca O'na ait bir özelliktir; ümmeti okumakla emrolunmuştur.
Vahiy kâtipleri	İleride sahabeyi vahyi yazmakla görevlendirdi.

Ders: Resûlullah'ın ﷺ şerefi ***unvanlara ya da diplomalara bağlı değildir***. İlmi doğrudan Allah'tandır.

Ama bizim için "Oku!" emri her Müslümanın omzunda bir sorumluluktur.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HZ. HATİCE: İLK TESELLİ EDEN

O ***titreyen bir kalple*** döndü ve Hatice'ye رضى الله عنها "Beni örtün! Beni örtün!" dedi. Korkusu geçince olanı anlattı ve şöyle dedi: ***"Kendimden endişe ettim."***

Hatice'nin cevabı tarihin en güzel sözlerindendir: ***"Asla! Allah'a yemin ederim ki Allah seni hiçbir zaman utandırmaz."*** Sonra delil olarak kocasının ***beş ahlakını*** saydı (Sahîh-i Buhârî 3).

HATİCE'NİN SAYDIĞI BEŞ AHLAK

AHLAK	ANLAMI VE BUGÜNKÜ UYGULAMASI
Akrabayı gözetmek	Akrabalarla ilişkiyi, onlar koparsa bile sürdürmek.
Düşkünün yükünü taşımak	Yetimin, yaşlının ve çaresizin yükünü üstlenmek.
Yoksula kazandırmak	Yoksulun ihtiyacını ve işini temin etmesine yardım etmek.
Misafiri ağırlamak	Misafiri güzelce karşılamak.
Musibette yardım etmek	Afetzedelere ve haklı sıkıntı içindekilere yardım etmek.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HATİCE'NİN MANTIĞI

Hatice yalnızca duygularla delil getirmedi. ***Sünnetullah*** ile delil getirdi: mahlûkata iyilik eden kişiyi Allah utandırmaz. O'nunla geçirdiği on beş yıl buna yeterli delildi.

Sonra yalnızca teselli etmekle yetinmedi. ***Harekete geçti***: kocasını önceki kitapları bilen birine, Varaka b. Nevfel'e götürdü.

Ders: iyi bir eş fırtınada ***bir sığınaktır***. Teselli eden sözler, insanın iyiliklerini hatırlatmak ve çözüm aramak, her kocanın ve her hanımın örnek alması gereken Hatice sünnetidir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

VARAKA B. NEVFEL

SİYER NOTU: VARAKA KİMDİR?

Wikipedia'ya göre ***Varaka b. Nevfel b. Esed b. Abdüluzzâ***, ***Esedoğulları*** kabilesinden, Hatice'nin ***amcasının oğludur***. Cahiliye döneminde putperestliği terk edip ***Hristiyanlığı kabul eden*** birkaç Mekkeliden biriydi.

Sahih hadis onun ***İbranice kitap yazdığını*** ve İncil'den yazdığını, o sırada ***yaşlanmış ve gözlerinin görmez olduğunu*** söyler. O görüşmeden ***kısa süre sonra*** vefat etti.

KAYNAK:
Wikipedia, "Waraqah ibn Nawfal". https://en.wikipedia.org/wiki/Waraqah_ibn_Nawfal

VARAKA'NIN SÖYLEDİĞİ ÜÇ ŞEY

VARAKA'NIN SÖZÜ	ANLAMI
"Bu, Allah'ın Mûsâ'ya indirdiği Nâmûs'tur."	Gelen melek, peygamberlere vahiy getiren Cebrâil'dir.
"Keşke kavmin seni çıkaracağı zaman hayatta olsaydım."	Bu davete karşı çıkılacağı ve O'nun yurdundan çıkarılacağı haberi.
"Senin getirdiğin gibi bir şey getiren hiç kimse yoktur ki düşmanlığa uğramamış olsun."	Sünnetullah: her resul muhalefetle imtihan edilir.

O şaşırdı ve sordu: ***"Beni çıkaracaklar mı?"*** Kendisine el-Emîn diyen kavminin O'na düşman olacağını tasavvur edemiyordu. Ama Varaka'nın haber verdiği gerçekleşti: on üç yıl sonra Medine'ye hicret etti.

Âlimler Varaka'nın iman etmiş bir sahâbî sayılıp sayılmayacağında ihtilaf etmiştir. Kesin olan şu ki O'nu ***tasdik etmiş*** ve O'na yardım etmeye azmetmiştir. Önceki kitapları bilen birinin bu şahitliği, o kritik anda Hatice'ye ve O'na büyük bir güç vermiştir.

Ders: büyük bir şeyle karşılaştığınızda ***ilim ehline danışın***. Hatice kendi başına hüküm vermedi; kocasını ilim ehline götürdü.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

VAHİY NASIL GELİRDİ?

İlk vahiyden sonra sahabe merak etti: vahiy gerçekte nasıl gelirdi? Sahabeden Hâris b. Hişâm رضى الله عنه bunu doğrudan Resûlullah'a ﷺ sordu; cevabı Âişe رضى الله عنها rivayet eder:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 2

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ، قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ ـ رضى الله عنها ـ أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ ـ رضى الله عنه ـ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْىُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم «أَحْيَانًا يَأْتِينِي مِثْلَ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ ـ وَهُوَ أَشَدُّهُ عَلَىَّ ـ فَيُفْصَمُ عَنِّي وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْهُ مَا قَالَ، وَأَحْيَانًا يَتَمَثَّلُ لِيَ الْمَلَكُ رَجُلاً فَيُكَلِّمُنِي فَأَعِي مَا يَقُولُ». قَالَتْ عَائِشَةُ رضى الله عنها وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يَنْزِلُ عَلَيْهِ الْوَحْىُ فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْبَرْدِ، فَيَفْصِمُ عَنْهُ وَإِنَّ جَبِينَهُ لَيَتَفَصَّدُ عَرَقًا.

TERCÜME:

Müminlerin annesi Âişe'den رضى الله عنها rivayet edildiğine göre, Hâris b. Hişâm رضى الله عنه Resûlullah'a ﷺ "Ey Allah'ın Resûlü, vahiy sana nasıl gelir?" diye sordu. Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: **"Bazen bana çıngırak sesi gibi gelir — bu bana en ağır gelenidir — sonra kesilir, ben de söyleneni kavramış olurum. Bazen de melek bana bir adam suretinde görünür, benimle konuşur, ben de söylediğini kavrarım."** Âişe رضى الله عنها şöyle dedi: "Çok soğuk bir günde O'na vahiy indiğini, sonra kesildiğini ve alnından terler aktığını gördüm."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): 'Abdullah b. Yusuf ← Malik b. Anas ← Hişam b. 'Urwah ← babası 'Urwah b. al-Zubair ← 'A'işah رضى الله عنها.

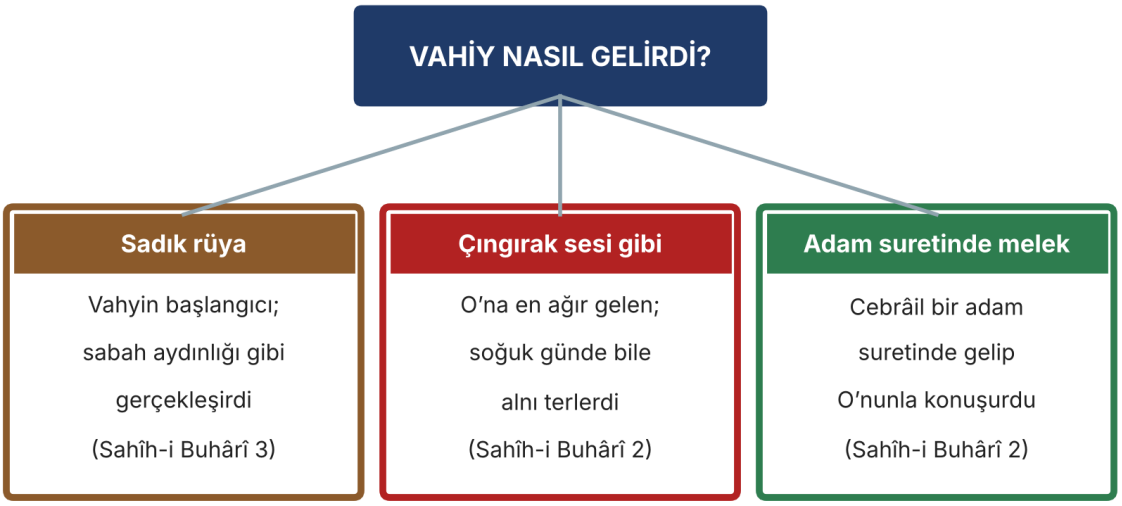
KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Bed'i'l-Vahy (Vahyin Başlangıcı), Hadis No. 2. Müslim de rivayet etmiştir (No. 2333).

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:2

BU HADİSİN DERSLERİ

Bu hadis vahyin hafif bir ilham ya da hayal değil, ***ağır bir tecrübe*** olduğunu gösterir. Çok soğuk bir günde bile alnından ter akardı. Allah da O'na ***"ağır bir söz"*** indireceğini bildirir (Müzzemmil 73:5).

Âlimler başka şekiller de zikreder: kalbe ilham ve İsrâ gecesinde Allah'ın doğrudan kelâmı gibi.

Şekil 3: Sahih hadislere göre vahyin Resûlullah'a ﷺ geliş şekilleri.

İkinci şekil — meleğin adam suretinde gelmesi — sahabe tarafından da görülmüştür; meşhur ***Cibrîl Hadisi***nde bembeyaz elbiseli bir adam gelip İslâm, iman ve ihsanı sorar (Sahîh-i Müslim 8).

Ders: bugün kolayca okuduğumuz Kur'an'ı Resûlullah ﷺ ***büyük meşakkatle*** aldı. Ona değer vermek onu okumak, anlamak ve onunla amel etmektir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KUR'AN'IN PARÇA PARÇA İNİŞİ

Kur'an bir defada indirilmedi. Olaylara ve ihtiyaçlara göre yaklaşık ***yirmi üç yıl*** boyunca ***azar azar*** indi. Allah bunun hikmetini açıklar:

Allah Kur'an hakkında şöyle buyurur: ***"Onu parça parça indirdik"*** — insanlara ağır ağır okuması için. İbn Kesîr, Kur'an'ın yaklaşık yirmi üç yıl boyunca ***olaylara göre*** aşama aşama indirildiğini açıklar. İbn Kesîr Tefsiri 17:106.

PARÇA PARÇA İNİŞİN HİKMETİ

HİKMET	AÇIKLAMA
O'nun kalbini sağlamlaştırmak	Her imtihanda yeni âyetler inerek güç verdi (Furkân 25:32).
Kolay ezberlenmek ve anlaşılmak	Sahabe azar azar ezberleyip uyguladı.
Aşamalı değişim	İçki yasağı gibi hükümler aşama aşama indi.
Olaylara cevap	Âyetler sorulara cevap vererek ve güncel meseleleri çözerek indi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

Parça parça iniş aynı zamanda bir ***mucizedir***. Yirmi üç yıl boyunca farklı durumlarda — barışta ve savaşta, sevinçte ve hüzünde — inen âyetler ***hiçbir çelişki içermeyen*** bir kitap olarak düzenlenmiştir (Nisâ 4:82).

SİYER NOTU: KADİR GECESİ VE İLK VAHİY

Kur'an, ***Ramazan ayında*** (Bakara 2:185) ve ***Kadir Gecesi'nde*** (Kadir 97:1) indirildiğini bildirir. İbn Kesîr, İbn Abbâs'ın şu görüşünü nakleder: Kur'an Kadir Gecesi'nde bir defada dünya semasına indirilmiş, sonra Resûlullah'a ﷺ azar azar indirilmiştir.

Bu yüzden pek çok âlim Hira'daki ilk vahyin Ramazan ayında indiği görüşündedir. ***Kesin tarihi ihtilaflıdır***: kimi 17 Ramazan, kimi 21 veya 24 Ramazan der.

KAYNAK:
İbn Kesîr Tefsiri 97:1 https://tafsir.app/ibn-katheer/97/1

FETRET: VAHYİN KESİLDİĞİ DÖNEM

Âişe'nin hadisi kısa bir cümleyle biter: ***"Çok geçmeden Varaka vefat etti ve vahiy bir süre kesildi"*** (Sahîh-i Buhârî 3). Bu döneme ***fetretü'l-vahy*** denir.

SİYER NOTU: FETRET NE KADAR SÜRDÜ?

Sahih hadis fetretin ***süresini bildirmez***. Âlimler ihtilaf etmiştir: kimi birkaç gün, kimi birkaç ay der; bazı siyer rivayetleri ***iki üç yıla*** kadar uzatır. İbn Hacer el-Askalânî Fethu'l-Bârî'de ***daha kısa*** bir süreye meyleder.

Üç yıl görüşü çoğu zaman ***gizli davet*** dönemiyle karıştırılır. İbn İshâk'a göre O'na açık davet emredilmeden önce üç yıl geçmiştir — ama bu sürede vahiy art arda inmekteydi.

KAYNAK:
Wikipedia, "Muhammad's first revelation". https://en.wikipedia.org/wiki/Muhammad%27s_first_revelation

FETRETİN HİKMETİ

Âlimler fetretin O'na ilk tecrübenin ***dehşetinden kurtulmak*** için zaman verdiğini ve vahye karşı ***özlem*** uyandırdığını açıklar. Vahiy yeniden geldiğinde O, onu daha hazır bir ruhla karşıladı.

Pek çok kişi ***Duhâ Sûresi'ni*** ("Rabbin seni terk etmedi, sana darılmadı da") bu fetretle ilişkilendirir. Oysa sahih rivayet, Duhâ Sûresi'nin ***başka bir aradan*** sonra indiğini gösterir: O hastalanmış, iki üç gece gece namazına kalkamamış, bunun üzerine müşrik bir kadın O'nunla alay etmişti (Sahîh-i Buhârî 4950).

Ders: müminin hayatında ***Allah'ın sanki sustuğu*** zamanlar olur. Bu zaman terk edilmenin işareti değil, daha büyük bir göreve hazırlıktır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MÜDDESSİR: KALK VE UYAR EMRİ

Fetret, bizzat Resûlullah'ın ﷺ anlattığı bir olayla sona erdi. O, Hira'da gelen meleği yeniden gördü; bu kez ***gökle yer arasında bir kürsü üzerinde oturuyordu***:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 4

قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الأَنْصَارِيَّ، قَالَ - وَهُوَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةِ الْوَحْيِ، فَقَالَ - فِي حَدِيثِهِ «بَيْنَا أَنَا أَمْشِي، إِذْ سَمِعْتُ صَوْتًا، مِنَ السَّمَاءِ، فَرَفَعْتُ بَصَرِي فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ جَالِسٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ، فَرُعِبْتُ مِنْهُ، فَرَجَعْتُ فَقُلْتُ زَمِّلُونِي. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ، قُمْ فَأَنْذِرْ} إِلَى قَوْلِهِ {وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ} فَحَمِيَ الْوَحْيُ وَتَتَابَعَ». تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ وَأَبُو صَالِحٍ. وَتَابَعَهُ هِلاَلُ بْنُ رَدَّادٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ. وَقَالَ يُونُسُ وَمَعْمَرٌ «بَوَادِرُهُ».

TERCÜME:

Câbir b. Abdullah el-Ensârî'den رضى الله عنهما rivayet edildiğine göre, vahyin kesilmesinden (fetretü'l-vahy) söz ederken Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: **"Ben yürürken birden gökten bir ses işittim. Başımı kaldırdım; bir de baktım ki Hira'da bana gelen melek gökle yer arasında bir kürsü üzerinde oturuyor. Ondan korktum, eve dönüp 'Beni örtün!' dedim. Bunun üzerine Allah Teâlâ {Ey örtüsüne bürünen! Kalk ve uyar} âyetlerini, {ve pislikten uzak dur} âyetine kadar indirdi. Bundan sonra vahiy sık sık ve art arda indi."**

SENED İmam Buhârî'nin önceki hadisteki (No. 3) senediyle şu râviye kadar, sonra (talebeden hocaya): Ibn Şihab al-Zuhri ← Ebû Salamah b. 'Abdurrahmân ← Jabir b. 'Abdillah al-Ansari رضى الله عنهما. Mütâbaat olarak şu râvilerin rivayetleri de bunu destekler: 'Abdullah b. Yusuf, Ebû Salih ve Hilal b. Raddad.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Bed'i'l-Vahy (Vahyin Başlangıcı), Hadis No. 4. Müslim de rivayet etmiştir (No. 161).

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:4

O sırada inen âyetler Müddessir Sûresi'nin başıdır:

MÜDDESSİR SÛRESİ 74:1–5

يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمُدَّثِّرُ ١

Ey örtüye bürünen.

قُمۡ فَأَنذِرۡ ٢

Kalk da uyar.

وَرَبَّكَ فَكَبِّرۡ ٣

Rabbini yücelt.

وَثِيَابَكَ فَطَهِّرۡ ٤

Giydiklerini temiz tut.

وَٱلرُّجۡزَ فَٱهۡجُرۡ ٥

Kötü şeyleri terke devam et.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/74:1-5

BU HADİSİN DERSLERİ

İkra' Muhammed'i ﷺ bir ***nebî*** yaptıysa, ***"Kalk ve uyar"*** O'nu tebliğ etmekle görevli bir ***resul*** yaptı. Âlimler şöyle der: O "İkra'" ile nebî, "el-Müddessir" ile resul oldu.

"Ey örtüsüne bürünen" hitabı sevgi dolu bir çağrıdır: Allah O'nu o anki hâliyle çağırmaktadır. Bu âyetlerden sonra vahiy ***sık sık ve art arda indi*** — artık uzun aralar olmadı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DAVETÇİYE İLK BEŞ EMİR

Resul olarak O'na verilen ilk emir şudur: ***"Kalk ve uyar"***. İbn Kesîr bunu şöyle açıklar: azimle hazırlan ve insanları uyar. İbn Kesîr Tefsiri 74:2.

Müddessir'in ilk beş âyeti ***bir davetçinin kısa müfredatıdır***. Her âyet bir emir içerir ve her emir bugün de geçerlidir:

ÂYET VE EMİR	BİZİM İÇİN ANLAMI
74:2 — Kalk ve uyar	Davet bir sorumluluktur; konfor alanından çık.
74:3 — Rabbini yücelt	Allah bütün zorluklardan ve tehditlerden büyüktür.
74:4 — Elbiseni temizle	Dış ve iç temizlik; âlimler bunu amelleri arındırmak diye de tefsir etmiştir.
74:5 — Kötülükten (er-rücz) uzak dur	İbn Kesîr: putları ve günahları terk et.
74:6–7 — Karşılık bekleme; sabret	Verirken ihlas, muhalefete karşı sabır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ANLAMLI BİR SIRALAMA

Sıralamaya dikkat edin: ***kalk*** (eylem), ***Allah'ı yücelt*** (akide), ***kendini temizle*** (şahsiyet), ***günahtan uzak dur*** (ahlak) ve ***sabret*** (dayanıklılık). Davet, başkalarını çağırmadan önce kendini inşa eden davetçiyle başlar.

Son âyet — ***"Rabbin için sabret"*** — erken bir uyarıdır. Varaka muhalefeti haber vermişti; şimdi bizzat Allah O'nu buna sabırla göğüs germeye hazırlıyor.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HZ. HATİCE: İLK İMAN EDEN

SİYER NOTU: İLK KADIN, İLK İNSAN

Siyer kitapları ***Hatice binti Huveylid'in***, herhangi bir erkekten ya da kadından önce ***ilk iman eden kişi*** olduğunda ittifak eder; o Resûlullah'ı ﷺ Hira'daki ilk geceden itibaren tasdik etti.

Malını davet yolunda harcadı ve ilk vahiyden sonra yaklaşık ***on yıl*** boyunca, 619 civarındaki vefatına kadar evde O'nun en güçlü desteği oldu.

KAYNAK:
Wikipedia, "Khadija bint Khuwaylid". https://en.wikipedia.org/wiki/Khadija_bint_Khuwaylid

Hatice'nin değerini gökler de tanıdı. Cebrâil عَلَيْهِ السَّلَامُ gelip Resûlullah'tan ﷺ ona ***Allah'ın selamını*** iletmesini istedi ve ona ***cennette bir köşk*** müjdesi verdi (Sahîh-i Buhârî 3820).

HATİCE NEDEN HEMEN İMAN ETTİ?

SEBEP	AÇIKLAMA
Kocasını tanıması	On beş yıl birlikte, hiçbir yalan görmeden.
Hikmet	Duyguyla değil, akıl ve tecrübeyle değerlendirmesi.
Temiz fıtrat	Cahiliye döneminde "et-Tâhire" (temiz kadın) diye tanınırdı.
Varaka'nın şahitliği	Önceki kitapları bilen birinin teyidi.

Ders: ***İslâm'daki ilk kadın, İslâm'daki ilk insandır***. İslâm, bilge bir hanımın imanıyla başladı — kadınlara yönelik unutulmaması gereken bir şeref.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ALİ VE ZEYD: PEYGAMBER EVİNDEN

SİYER NOTU: EVDEN İKİ KİŞİ

Siyer kitaplarına göre Hatice'den sonra iman eden, O'nun evinde büyüyen amcasının oğlu ***Ali b. Ebî Tâlib'dir*** (Seri 2). Ali'nin o zamanki yaşı ***on civarında*** diye zikredilir — kaynaklar farklıdır.

Sonra ***Zeyd b. Hârise*** — azat edilmiş, O'nun evlatlığı olan ve vaktiyle ailesine dönmek yerine O'nunla kalmayı seçen kişi (Seri 2).

KAYNAK:

Wikipedia, "Ali". https://en.wikipedia.org/wiki/Ali
Wikipedia, "Zayd ibn Haritha al-Kalbi". https://en.wikipedia.org/wiki/Zayd_ibn_Haritha_al-Kalbi

EN YAKIN ŞAHİTLER

Önce kimin iman ettiğine dikkat edin: ***eşi, amcasının oğlu ve evlatlığı*** — O'nunla aynı çatı altında yaşayanlar. O'nu gece gündüz, sevinçte ve öfkede, insanların içinde ve yalnızken gördüler.

Bir sahtekâr halkı aldatabilir, ama ***kendi ev halkını aldatması zordur***. Bu en yakınlarının imanı, O'nun doğruluğunun en güçlü delillerindendir.

Ders: en etkili davet ***evde*** başlar. Topluma çağırmadan önce, evdeki ahlakımızın söylediklerimizi doğrulayan bir şahit olduğundan emin olalım.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

EBÛ BEKİR ES-SIDDÎK

SİYER NOTU: GENÇLİKTEN BERİ DOST

Siyer kitaplarına göre ***Teym*** kabilesinden ***Ebû Bekir Abdullah b. Osmân***, nübüvvetten önce de Resûlullah'ın ﷺ yakın dostuydu. ***Saygın bir tüccar***, yumuşak huylu ve Arap kabilelerinin nesepleri konusunda uzmandı.

İman eden ***ilk hür yetişkin erkek*** odur. Siyer kitapları, davet edilir edilmez ***tereddütsüz*** İslâm'ı kabul ettiğini söyler.

KAYNAK:
Wikipedia, "Abu Bakr". https://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Bakr

Sahih hadis bu konumu teyit eder. Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: ***"Allah beni size gönderdi, siz 'Yalan söylüyorsun' dediniz; Ebû Bekir ise 'Doğru söylüyor' dedi ve canıyla, malıyla bana destek oldu"*** (Sahîh-i Buhârî 3661).

HAREKET EDEN İMAN

Ebû Bekir'in imanı kendisinde kalmadı. Ticarette yıllarca kurduğu güven ve iyi ilişkileri kullanarak hemen ***arkadaşlarını davet etti***. Sonuçta İslâm'ın bazı büyük şahsiyetleri onun vasıtasıyla Müslüman oldu — sonraki bölümde göreceğimiz gibi.

Malını, imanları yüzünden işkence gören ***köleleri azat etmek*** için de kullandı; Bilâl b. Rebâh bunlardandır. ***es-Sıddîk*** (çok doğrulayan) lakabı daha sonra İsrâ ve Mi'râc'ı hemen tasdik etmesiyle meşhur oldu.

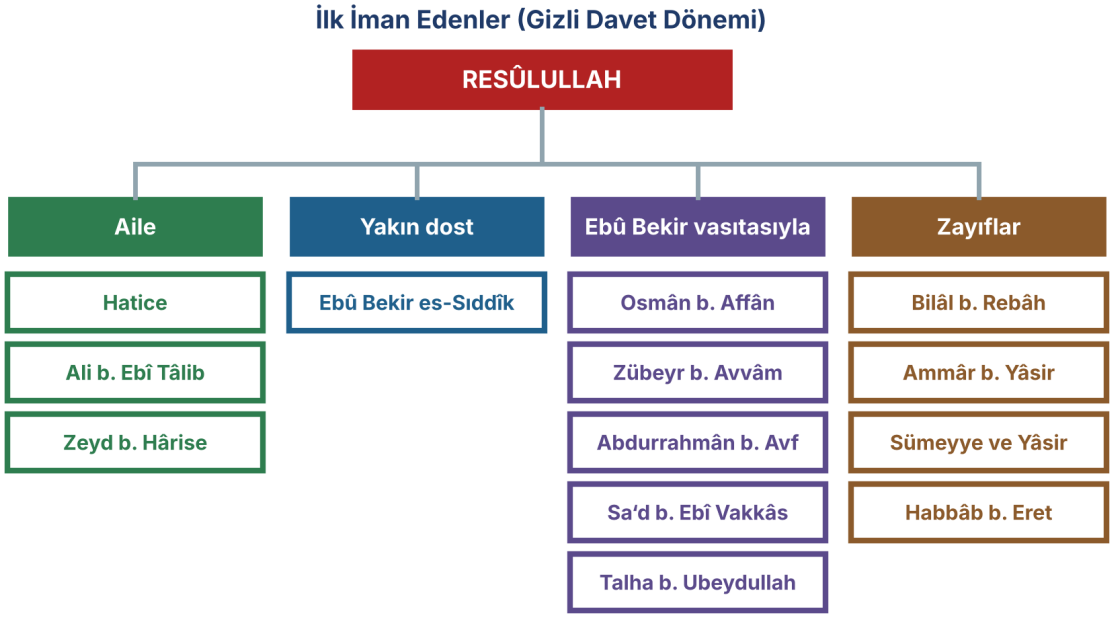
Ders: ***iyi arkadaş davetin sermayesidir***. İlişkiler, güven ve mal başkalarını hayra götüren köprüler olabilir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

EBÛ BEKİR VASITASIYLA GELENLER

İbn İshâk'a göre Kureyş'ten bazı gençler Ebû Bekir'in رضى الله عنه davetiyle Müslüman oldu. Bunlar daha sonra İslâm tarihinin ***en büyük şahsiyetlerinden*** oldular:

İSİM	AÇIKLAMA
Osmân b. Affân	Ümeyyeoğullarından; ileride üçüncü halife.
Zübeyr b. Avvâm	Resûlullah'ın ﷺ halasının (Safiyye) oğlu.
Abdurrahmân b. Avf	Zühreoğullarından; ileride çok cömert bir tüccar.
Sa'd b. Ebî Vakkâs	Zühreoğullarından; ileride Irak fethinin komutanı.
Talha b. Ubeydullah	Ebû Bekir'in kabilesi Teymoğullarından.

Sıralama siyer kitaplarına (İbn İshâk) göredir; gerçek sıra ihtilaflıdır. Ayrıca bk. Sahîh-i Buhârî 3857 (Ammâr hadisi).

Şekil 4: Gizli davet döneminde ilk iman edenler.

Bu beş kişinin hepsi, Ebû Bekir ve Ali ile birlikte, ***cennetle müjdelenen on sahâbî*** arasındadır. Bu onun yedisi gizli davet döneminde Müslüman olmuştur.

Sa'd b. Ebî Vakkâs رضى الله عنه o zaman Müslümanların ne kadar az olduğunu bizzat anlatır: ***"Benim Müslüman olduğum günden başka hiç kimse Müslüman olmadı; yedi gün İslâm'ın üçte biri olarak kaldım"*** (Sahîh-i Buhârî 3727).

Âlimler Sa'd'ın o anki ***kendi bilgisine göre*** konuştuğunu açıklar; çünkü davet hâlâ gizliydi ve birçokları Müslümanlığını saklıyordu.

Ders: onlar ***gençti***. İlk müminlerin çoğu on yaşlarının ortasından otuzlu yaşlarına kadardı. Gençler her büyük değişimin asıl gücüdür.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

"BEŞ KÖLE, İKİ KADIN VE EBÛ BEKİR"

İlk günlerde Müslümanlar nasıl bir topluluktu? İlk Müslümanlardan Ammâr b. Yâsir رضى الله عنهما kısa ama çok açık bir tablo çizer:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3857

حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَمَّادٍ الآمُلِيُّ، قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُجَالِدٍ، عَنْ بَيَانٍ، عَنْ وَبَرَةَ، عَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ، قَالَ قَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وَمَا مَعَهُ إِلاَّ خَمْسَةُ أَعْبُدٍ وَامْرَأَتَانِ، وَأَبُو بَكْرٍ.

TERCÜME:

Hemmâm b. Hâris'ten rivayet edildiğine göre şöyle dedi: Ammâr b. Yâsir رضى الله عنهما şöyle dedi:

"Resûlullah'ı ﷺ gördüm; yanında beş köle, iki kadın ve Ebû Bekir'den başka kimse yoktu."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): 'Abdullah b. Hammad al-Amuli ← Yahya b. Ma'in ← Isma'il b. Mujalid ← Bayan b. Bişr ← Wabarah b. 'Abdurrahmân ← Hammam b. al-Harith ← 'Ammar b. Yasir رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Menâkıbi'l-Ensâr, Bâbu İslâmi Ebî Bekr es-Sıddîk رضى الله عنه, Hadis No. 3857. Buhârî ayrıca rivayet etmiştir (No. 3660).

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3857

BU HADİSİN DERSLERİ

İbn Hacer el-Askalânî Fethu'l-Bârî'de muhtemel isimleri zikreder: beş köle ***Bilâl, Zeyd b. Hârise, Âmir b. Füheyre, Ebû Füküyhe*** ve bir kişi daha; iki kadın ise ***Hatice*** ile ***Ümmü Eymen*** veya ***Sümeyye***dir. Ali henüz çocuk olduğu için zikredilmemiştir.

Bu hadis İslâm'ın başlangıçtaki gerçek yüzünü gösterir: ***soyluların dini değildi***. Onu köleler, kadınlar ve birkaç hür insan karşıladı — soya son derece önem veren Mekke kabile toplumunda daha önce hiç görülmemiş bir birliktelik.

YENİ BİR ÜSTÜNLÜK ÖLÇÜSÜ

O küçük halkada Habeşli bir köle Kureyşli bir tüccarla eşit otururdu. Bu, Kur'an'ın daha sonra pekiştireceği öğretinin tohumudur: ***Allah katında en üstün olanınız en takvalı olanınızdır*** (Hucurât 49:13).

Ders: bir hakikati ***taraftarlarının sayısına ya da statüsüne*** göre değerlendirmeyin. İslâm yedi sekiz zayıf insanla başladı, ama hakkaniyetinden hiçbir şey eksilmedi.

İMANI GÜÇLÜ ZAYIFLAR

Köleler ve kabile himayesi olmayanlar, Müslümanlıkları ortaya çıkınca en ağır imtihanı yaşadılar. Onların hikâyesi Seri 4'te daha ayrıntılı anlatılacak; burada onları kısaca tanıyoruz.

SİYER NOTU: BİLÂL B. REBÂH

Siyer kitaplarına göre Bilâl, ***Ümeyye b. Halef'e*** ait ***Habeş asıllı bir köleydi***. Müslümanlığı duyulunca Mekke'nin kavurucu güneşi altında göğsüne büyük bir kaya konarak işkence edildi; ama o durmadan ***"Ehad, Ehad"*** (Allah Birdir) diyordu. Sonra Ebû Bekir onu satın alıp azat etti.

KAYNAK:

Wikipedia, "Bilal ibn Rabah". https://en.wikipedia.org/wiki/Bilal_ibn_Rabah

SİYER NOTU: YÂSİR AİLESİ

Wikipedia'ya göre ***Sümeyye***, ***Yâsir b. Âmir'in*** eşi ve ***Ammâr'ın*** annesidir. Yemen'deki Mezhic kabilesindendi. Yaklaşık ***615 yılında***, altmış yaşlarındayken ***Ebû Cehil*** tarafından mızrakla öldürüldü — böylece ***İslâm'ın ilk şehidi*** oldu. Eşi Yâsir de imanı yüzünden öldürüldü.

KAYNAK:

Wikipedia, "Sumayya". https://en.wikipedia.org/wiki/Sumayya
Wikipedia, "Yasir ibn Amir". https://en.wikipedia.org/wiki/Yasir_ibn_Amir

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HABBÂB VE SABIR DERSİ

Habbâb b. Eret رضى الله عنه, bir demirci, Kâbe'nin gölgesinde bir örtüyü yastık yapıp uzanmış olan Resûlullah'a ﷺ gelip şikâyet etti: "Bizim için yardım dilemeyecek misin?" O, kendilerinden önceki müminlerin daha ağır işkencelere uğradığı hâlde sebat ettiklerini ve Allah'ın bu dini mutlaka tamamlayacağını hatırlattı — ***"ama siz acele ediyorsunuz"*** (Sahîh-i Buhârî 3612).

Ders: iman yalnızca güçlülerin ve zenginlerin değildir. Toplumun en zayıf saydığı kimseler ***imanı en güçlü*** olanlar çıktı ve isimleri kıyamete kadar şerefle anılmaktadır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DÂRU'L-ERKAM: İLK MEDRESE

SİYER NOTU: SAFÂ TEPESİ'NİN ETEĞİNDEKİ EV

Wikipedia'ya göre ***Mahzûmoğulları*** kabilesinden ***Erkam b. Ebi'l-Erkam*** (yaklaşık 597–675), henüz ***gençken*** ilk Müslüman olanlardandır. Evi Kâbe'nin yakınında, ***Safâ Tepesi'nin doğusundaydı***.

Bu ev ***buluşma yeri*** oldu: Resûlullah ﷺ sahabeyle burada gizlice ders yapar ve ibadet ederdi. Daha sonra ***Hamza*** ve ***Ömer*** Müslümanlıklarını bu evde ilan ettiler. Ev sonradan ***Dâru'l-Hayzurân*** olarak tanındı.

KAYNAK:
Wikipedia, "Al-Arqam". https://en.wikipedia.org/wiki/Al-Arqam

BU EV NEDEN SEÇİLDİ?

ETKEN	AÇIKLAMA
Sahibi gençti	Erkam henüz gençti; Kureyş onun evinin davet merkezi olacağını tahmin etmiyordu.
Mahzûm kabilesi	Mahzûm, baş muhalif Ebû Cehil'in kabilesiydi — akla en son gelecek yer.
Stratejik konum	Kâbe'ye ve Safâ yoluna yakın; dikkat çekmeden gelinebilirdi.
Güvenlik	Evde buluşmak Mekke sokaklarından daha güvenliydi.

Bu gerekçelerin bir kısmı rivayet değil, ***modern siyer âlimlerinin tahlilidir***. Yine de Resûlullah'ın ﷺ planlamadaki hikmetini anlamamıza yardım eder.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İSLÂM'IN İLK MEDRESESİ

Dâru'l-Erkam'da sahabe yeni inen ***Kur'an'ı öğrendi***, O'nun öğütlerini dinledi ve aralarında ***kardeşlik*** kurdu. Burası İslâm tarihinin ilk ***medresesi ve terbiye merkeziydi***.

Ders: her hayır hareketinin ***toplanacak, öğrenecek ve kendini inşa edecek bir yere*** ihtiyacı vardır. Bugünkü camiler, mescitler ve ilim halkaları Dâru'l-Erkam ruhunun devamıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

NEDEN GİZLİ?

İbn İshâk'a göre Resûlullah ﷺ açık davetle emrolunmadan önce yaklaşık ***üç yıl*** gizlice davet etti. Bu gizli davet ***korkudan değil***, başlangıç aşamasında hikmetli bir stratejiydi.

HİKMET	AÇIKLAMA
Çekirdek oluşturmak	Topluma açılmadan önce imanı güçlü küçük bir topluluk oluşturmak.
Zayıfları korumak	Köleler ve himayesizler işkenceye açıktı.
Mekke putların merkezi	Kâbe putlarla çevriliydi ve Kureyş geçimini bundan sağlıyordu.
Aşamalılık	Tıpkı azar azar inen Kur'an gibi.
Emri beklemek	Açık davet Allah emredince başladı (26:214).

Âlimler "gizli"nin ***toplantı ve öğretimin*** gizlice yapılması anlamına geldiğini açıklar; yine de yeni dinin haberi Mekke'de yayılmıştı ve Kureyş onu henüz büyük bir tehdit olarak görmüyordu.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

GİZLİ DÖNEMİN SONU

Bu dönem şu emrin inmesiyle sona erdi: ***"En yakın akrabanı uyar"*** (Şuarâ 26:214). Resûlullah ﷺ Safâ Tepesi'ne çıkıp Kureyş kabilelerine seslendi — Seri 2'de okuduğumuz olay (Sahîh-i Buhârî 4770).

Ders: davet ***hikmet ve plan*** gerektirir. Uygun yöntem zamana, yere ve şartlara göre değişir, ama hedef hep aynıdır: insanları Allah'a çağırmak.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SAHİH RİVAYET İLE MEŞHUR KISSA ARASINDA

Vahyin başlangıcıyla ilgili pek çok hikâye halk arasında yayılmıştır. Aşağıdaki tablo sahih olanı, siyer kitaplarından geleni ve tartışmalı olanı ayırır.

KISSALAR VE DURUMLARI

MEŞHUR KISSA	DURUMU
İlk vahiy Hira Mağarası'nda Alak 96:1–5'tir.	Sahih (Sahîh-i Buhârî 3).
Cebrâil O'nu üç kez kucakladı.	Sahih (Sahîh-i Buhârî 3).
İlk vahiy 17 Ramazan'da indi.	İhtilaflı; 21 veya 24 Ramazan diyenler de vardır.
Sadık rüyalar altı ay sürdü.	Bazı âlimlerin görüşü; Sahîhayn'dan değil.
Fetret üç yıl sürdü.	İhtilaflı; sahih hadis süresini bildirmez.
Fetret sırasında dağdan atlamaya yeltendi.	Sahîh-i Buhârî 6982'deki Zührî'nin senedi muttasıl olmayan "belâgât" ilavesi; delil olarak alınmaz.
Duhâ Sûresi fetret sebebiyle indi.	Sahih rivayet onu başka bir arayla ilişkilendirir (Sahîh-i Buhârî 4950).
Hatice ilk iman edendir.	Siyer kitaplarının ittifakı.
Yanında beş köle, iki kadın ve Ebû Bekir vardı.	Sahih (Sahîh-i Buhârî 3857).
Hira Mağarası'nda namaz kılmanın veya dua etmenin özel bir fazileti vardır.	Delili yoktur; hac veya umrenin bir parçası değildir.

TEFEKKÜR

Vahyin başlangıcının sahih kıssası kalbi titretmeye yeter. ***Resûlullah'ı*** ﷺ sevmek için zayıf ilavelere ihtiyacımız yok.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BU SERİDEKİ ÖNEMLİ YERLER

Vahyin başlangıcı kıssası küçük bir alanda geçti: bir tepenin zirvesindeki bir mağara, O'nun Hatice ile yaşadığı ev, Kâbe ve Safâ Tepesi'nin eteğindeki bir ev. Bu bölüm, okuyucunun olayları daha net hayal edebilmesi için bu yerleri bir araya getirir.

YERLER TABLOSU

Tablodaki uzaklıklar, modern kaynaklara göre Mescid-i Haram'dan tahmini uzaklıklardır; gerçek yol daha uzundur. Asıl konumu bugün Mescid-i Haram alanı içinde kalan yerler belirtilmiştir.

YER	BU SERİYLE İLGİSİ	UZAKLIK / BUGÜNKÜ DURUM
Kâbe	O yanında namaz kılmayı ve tavaf etmeyi sürdürdü; sonradan bazı ilk sahabenin işkence gördüğü yer.	Mescid-i Haram'ın ortasında.
Safâ Tepesi	Dâru'l-Erkam bu tepenin eteğindeydi; O ileride kavmine burada açıkça seslenecekti (Seri 4).	Bugün Mescid-i Haram binası içinde (Mes'â).
Dâru'l-Erkam	Gizli buluşma ve öğretim merkezi.	Bugün Mescid-i Haram genişleme alanı içinde.
Hatice'nin Evi	O'nun evi; ilk vahiyden sonra korku içinde döndüğü yer (Sahîh-i Buhârî 3).	Konumu bugün Mescid-i Haram çevresindeki alan içinde.
Nûr Dağı	Hira Mağarası'nın bulunduğu dağ.	Mescid-i Haram'ın yaklaşık 4 km kuzeydoğusunda.
Hira Mağarası	O'nun tehannüs ettiği ve ilk vahyi aldığı yer.	Nûr Dağı'nın zirvesine yakın.

Kaynak: Discover Makkah, "Jabal al-Nour & Ghar Hira'"; WikiShia, "House of al-Arqam".

MODERN ÖLÇÜMLERE GÖRE HİRA MAĞARASI

Wikipedia'ya göre ***Nûr Dağı'nın*** zirvesi deniz seviyesinden yaklaşık ***642 metre*** yüksektir. Hira Mağarası çok küçüktür — uzunluğu yaklaşık ***3,7 metre***, genişliği yaklaşık ***1,6 metre*** — ve oraya ulaşmak için ziyaretçilerin yaklaşık ***1.750 basamak*** tırmanması gerekir. Resmî Discover Makkah sitesi mağaranın kapısının kuzeye baktığını ve içindeki küçük bir aralıktan Kâbe'nin yönünün görülebildiğini belirtir.

Hayal edin: kırk yaşında bir adam, kavminin şirkinden uzakta yalnız kalıp ibadet etmek için, birkaç gecelik azığını taşıyarak bu dik tepeye tekrar tekrar tırmanıyor. İlk vahiy işte bu kadar küçük bir mekânda indi.

Kaynak: Wikipedia, "Jabal al-Nour"; Discover Makkah.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TARİH NOTU: DÂRU'L-ERKAM'A NE OLDU?

Erkam رضى الله عنه evini vakfetti ve çocukları orada yaşadı. Abbâsîler döneminde Halife Mansûr, Erkam'ın çocuklarını evi satmaya zorlayıp onu oğlu Mehdî'ye verdi. Mehdî de onu eşi Hayzurân'a verdi; Hayzurân içinde bir mescit yaptırdı — bu yüzden bir dönem ***Dâru'l-Hayzurân*** olarak bilindi.

1375 H (yaklaşık 1955) yılında, Kral Suûd b. Abdülazîz döneminde Mescid-i Haram'ın genişletilmesiyle evin bulunduğu alan mescide katıldı. Bugün Dâru'l-Erkam olarak ziyaret edilebilecek özel bir yapı yoktur.

Kaynak: WikiShia, "House of al-Arqam".

DERS

İnsanlık tarihinin en büyük olayı en sade yerlerde başladı — dar bir mağara ve Mekke sokağındaki bir ev. Allah'ın hidayetini indirmek için saraya ihtiyacı yoktur. Sade evimiz de içinde Kur'an okunduğu ve ilim öğrenildiği zaman aile için bir "Dâru'l-Erkam" olabilir.

KUR'AN'IN YAZILMASI VE KORUNMASI

İlk vahiy "Oku!" diye emretti ve Allah'ı "kalemle öğreten" Rab olarak andı (Alak 96:4). Kur'an en başından beri birbirini güçlendiren iki yolla korundu: göğüslerde ezberlenerek ve o dönemin malzemeleri üzerine yazılarak.

GÖĞÜSLERDE EZBERLENMESİ

O ﷺ inen her âyeti sahabeye okur, onlar da ezberleyip namazda okurlardı. Hafızası güçlü ve şiir ezberlemeye alışkın bir toplumda bu yöntem çok etkiliydi. Allah da Kur'an'ı O'nun göğsünde bizzat toplayacağını bildirerek O'nu teskin etti (Kıyâme 75:16–19).

ÇEŞİTLİ MALZEMELER ÜZERİNE YAZILMASI

Vahiy inince O vahiy kâtiplerini çağırıp yazdırırdı. Kullanılan malzeme ne bulunursa oydu: hurma dalları, ince taş levhalar, deve kürek kemikleri ve deri. Vahiy kâtiplerinden Zeyd b. Sâbit رضى الله عنه daha sonra Kur'an'ı "hurma dallarından, taş levhalardan ve insanların göğüslerinden" nasıl topladığını anlattı (Sahîh-i Buhârî 4986).

TOPLANMANIN İKİ AŞAMASI

DÖNEM	AÇIKLAMA	KAYNAK
Resûlullah ﷺ	Âyetler ayrı ayrı ezberlenip yazıldı; sûrelerin sırası O'nun tarafından öğretildi.	Kıyâme 75:16–19
Ebû Bekir رضى الله عنه	Yemâme Savaşı'nda pek çok hafız şehit düşünce Zeyd b. Sâbit, Kur'an'ı tek bir derlemede toplamakla görevlendirildi.	Sahîh-i Buhârî 4986
Osmân رضى الله عنه	O derlemeden birkaç mushaf nüshası çoğaltılıp İslâm beldelerine gönderildi; böylece ümmet tek bir yazılı okuyuşta birleşti.	Sahîh-i Buhârî 4987

Allah, Kur'an'ı bizzat indirenin ve koruyanın kendisi olduğunu bildirir (Hicr 15:9). Bu koruma, Allah'ın harekete geçirdiği insanların — hafızların, kâtiplerin ve yöneticilerin — ciddi gayretleriyle gerçekleşti.

DERS

Bugün okuduğumuz Kur'an bize, on dört asır boyunca onu emanetle ezberleyen, yazan ve çoğaltan insanlar zinciriyle ulaştı. Her bir âyeti okuduğumuzda, ezberlediğimizde ya da öğrettiğimizde biz de bu koruma zincirine bir halka ekleriz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TARİHİN İZLERİ: EN ESKİ KUR'AN YAZMALARI

Son yıllarda Avrupa kütüphanelerinde saklanan bazı eski Kur'an yaprakları ***radyokarbon tarihlendirme*** yöntemiyle test edildi. Sonuçlar dünyanın dikkatini çekti. Bu bölümde yalnızca sağlam bilgileri veriyor ve bunlardan neyin çıkarılıp neyin çıkarılamayacağını dürüstçe açıklıyoruz.

YAZMA	RADYOKARBON TARİHİ	AÇIKLAMA
Birmingham Yazması (Mingana 1572a), Birmingham Üniversitesi	568–645 (yüzde 95 olasılıkla)	İki yüzü yazılı iki deri yaprak: Kehf 18:17–31, Meryem 19:91–98 ve Tâhâ 20:1–40. Temmuz 2015'te duyuruldu. Bu yaprakların, Fransa Millî Kütüphanesi'ndeki yapraklarla (BnF Arabe 328c) aynı nüshanın parçası olduğu anlaşıldı.
Tübingen Parçası (Ma VI 165), Tübingen Üniversitesi Kütüphanesi	649–675 (yüzde 95,4 olasılıkla)	Kasım 2014'te Coranica (Almanya–Fransa) araştırma projesinde duyuruldu.

Kaynak: Wikipedia, "Birmingham Quran manuscript"; Al Jazeera, "One of the world's oldest Quran manuscripts found in UK" (2015); Medieval Histories, "Qur'an fragment Tübingen University Library Ma VI 165" (2014).

ÖNEMLİ NOT: RADYOKARBON NEYİ ÖLÇER?

Radyokarbon tarihlendirme, yazının ne zaman yazıldığını değil, ***derisi yaprak yapılan hayvanın ne zaman öldüğünü*** ölçer. Deri kullanılmadan önce birkaç yıl saklanmış olabilir. Bu yüzden araştırmacılar farklı görüşlerdedir: bazıları yaprakların Halife Osmân رضى الله عنه döneminde ya da biraz sonra yazılmış olabileceğini düşünür, bazıları ise bu tarihlerin kesinliğinden şüphe eder.

Bu yüzden Birmingham yapraklarının Resûlullah ﷺ döneminde yazıldığını iddia etmiyoruz. Güvenle söylenebilecek olan şudur: bu yapraklar Kur'an'ın en eski yazılı şahitleri arasındadır ve metinleri esas itibarıyla bugün Müslümanların okuduğu Kur'an metniyle aynıdır.

NEDEN ÖNEMLİDİR?

Bir Müslümanın Kur'an'ın korunduğuna imanı laboratuvar testlerine değil, Allah'ın vaadine ve mütevâtir rivayete dayanır. Yine de bu tür bulgular, Kur'an'ın Hicretin ilk asrından itibaren mushaf hâlinde yazıldığına dair ek tarihî delil sunar — Sahîh-i Buhârî'de Ebû Bekir ve Osmân dönemindeki toplanmaya dair rivayet edilenlerle uyumlu olarak.

DERS

Delillere karşı dürüst olmak ilim adabının bir parçasıdır. İmanı güçlendirmek için bir bulguyu abartmamıza gerek yoktur; titiz araştırmadan korkmamıza da gerek yoktur. Hakikat aşırı iddialara muhtaç değildir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BU SERİDEKİ ŞAHSİYETLER: SÂBİKÛN-İ EVVELÛN

Allah, İslâm'a "ilk önce girenleri" över (Tevbe 9:100). Aşağıdaki tablo, gizli davet yıllarında iman edenlerden bazılarını, bu serideki diğer şahsiyetlerle birlikte bir araya getirir.

ŞAHSİYET	KONUMU	NOT
Hatice bint Huveylid	O'nun eşi	İlk iman eden; ilk vahiyden sonra O'nu teskin etti (Sahîh-i Buhârî 3).
Varaka b. Nevfel	Hatice'nin amcasının oğlu	Gelenin Nâmûs (Cebrâil) olduğunu tasdik etti; kısa süre sonra vefat etti (Sahîh-i Buhârî 3).
Ali b. Ebû Tâlib	O'nun amcasının oğlu	İlk Müslüman olan çocuk; O'nun evinde yaşıyordu.
Zeyd b. Hârise	O'nun evlatlığı	Azat edilmiş köle; ilk iman edenlerden.
Ebû Bekir es-Sıddîk	Yakın dostu	İman eden ilk hür yetişkin erkek; birçok sahâbî onun davetiyle Müslüman oldu.
Osmân b. Affân	Ümeyyeoğulları	Ebû Bekir vasıtasıyla Müslüman oldu; ileride üçüncü halife.
Zübeyr b. Avvâm	O'nun halasının oğlu	Henüz gençken Müslüman oldu.
Abdurrahmân b. Avf	Zühreoğulları	Ebû Bekir vasıtasıyla Müslüman oldu; cömert bir tüccar.
Sa'd b. Ebî Vakkâs	Zühreoğulları	"Yedi gün İslâm'ın üçte biri olarak kaldım" (Sahîh-i Buhârî 3727).
Talha b. Ubeydullah	Teymoğulları	Ebû Bekir vasıtasıyla Müslüman oldu.
Ebû Ubeyde b. Cerrâh	Hâris b. Fihr oğulları	İbn İshâk'a göre Ebû Bekir vasıtasıyla Müslüman oldu; ileride "bu ümmetin emini" lakabını aldı.
Saîd b. Zeyd	'Adîoğulları	Zeyd b. Amr'ın (hanîflerden) oğlu; Fâtıma binti Hattâb'ın eşi.
Erkam b. Ebi'l-Erkam	Mahzûmoğulları	Evi gizli davetin merkezi oldu.
Bilâl b. Rebâh	Habeşli köle	İmanı yüzünden işkence gördü; ileride Resûlullah'ın ﷺ müezzini oldu.
Ammâr b. Yâsir	Yâsir ailesi	"Beş köle, iki kadın ve Ebû Bekir" rivayetini nakletti (Sahîh-i Buhârî 3857).
Habbâb b. Eret	Demirci	İmanı yüzünden işkence gördü; O, ona önceki ümmetlerin sabrını hatırlattı.
Abdullah b. Mes'ûd	Çoban	İbn İshâk'a göre ilk iman edenlerden; ileride önde gelen Kur'an âlimlerinden oldu.

Kaynak: İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye; Sahîh-i Buhârî 3, 3727, 3857; bu e-kitabın önceki bölümleri.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERS

Bu ilk topluluk farklı kesimlerden geldi: soylular, tüccarlar, gençler, köleler ve kadınlar. Onları birleştiren soy ya da mal değil, hakikat henüz popüler değilken onu kabul etme cesaretiydi. Biz de imtihan ediliyoruz: hakikati ancak çok kişi seçtiğinde mi seçiyoruz?

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ZAMAN ÇİZELGESİ: SİYER VE DÜNYA

Bu zaman çizelgesi, bu e-kitaptaki olayları aynı dönemdeki dünya olaylarının yanına yerleştirir. Siyer olaylarının milâdî yılları modern tarihçilerin tahminleridir.

YIL (TAHMİNİ)	OLAY
610'a doğru	Sadık rüyalar; O, Hira Mağarası'nda inzivaya çekilip tehannüs ederdi (Sahîh-i Buhârî 3).
610 (Ramazan)	İlk vahiy, Alak 96:1–5, Hira Mağarası'nda indi; O kırk yaşındaydı.
5 Ekim 610	Herakleios Bizans imparatoru olarak taç giydi.
İlk vahiyden sonra	Fetret — vahiy bir süre kesildi; süresi âlimler arasında ihtilaflıdır.
Fetretten sonra	Müddessir 74:1–5 indi: kalkıp uyarma emri (Sahîh-i Buhârî 4).
Yaklaşık 610–613	Gizli davet; Dâru'l-Erkam buluşma merkezi oldu.
613	Persler Şam'ı (Dımaşk) ele geçirdi.
Yaklaşık 613	Açık davet emri (Şuarâ 26:214) — Seri 4.
614	Persler Kudüs'ü ele geçirdi; Rûm Sûresi'nin ilk âyetlerinin arka planı.
Yaklaşık 615	Zayıflara yapılan işkence doruğa ulaştı; Habeşistan'a ilk hicret — sonraki seriler.

Kaynak: Wikipedia, "Heraclius"; Sahîh-i Buhârî 3 ve 4; bu serideki yıl tablosu tarihçilerin tahminlerine göredir.

DERS

Bizans'ın büyük şehirleri birer birer Perslerin eline düşerken, Mekke'de küçük bir mümin topluluğu bir evde sessizce ilim öğreniyordu. Dünya onlara aldırmıyordu. Ama yirmi yıldan kısa bir sürede dünya haritasını değiştiren işte bu küçük topluluk oldu. İhlaslı küçük çabaları küçümsemeyin.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SIKÇA SORULAN SORULAR

Vahyin başlangıcı ve gizli davetle ilgili sık sorulan sorular ve bu e-kitapta ele alınan kaynaklara dayanan kısa cevapları aşağıdadır.

1. İLK VAHİY NE ZAMAN İNDİ?

Ramazan ayında, O kırk yaşındayken. Kur'an, Ramazan ayında, Kadir Gecesi'nde indirildiğini bildirir (Bakara 2:185; Kadir 97:1). Kesin tarihi âlimler arasında ihtilaflıdır.

2. İLK İNEN ÂYET HANGİSİDİR?

Âişe'nin رضى الله عنها Sahîh-i Buhârî 3'te rivayet ettiği gibi Alak Sûresi'nin ilk beş âyeti (96:1–5). Fetret döneminden sonra da Müddessir Sûresi'nin başı indi (Sahîh-i Buhârî 4).

3. İLK İMAN EDEN KİMDİR?

Âlimler rivayetleri şöyle uzlaştırır: kadınlardan (ve genel olarak) Hatice; hür yetişkin erkeklerden Ebû Bekir; çocuklardan Ali; azatlı kölelerden Zeyd b. Hârise.

4. FETRET NE KADAR SÜRDÜ?

Âlimler ihtilaf etmiştir. Süresine dair rivayetlerin hiçbiri Sahîhayn'da kesin değildir. Sahih olan, vahyin bir süre kesildiği, sonra Müddessir Sûresi ile yeniden indiğidir.

5. GİZLİ DAVET NE KADAR SÜRDÜ?

Siyer âlimlerine göre, en yakın akrabasını açıkça uyarma emri inene kadar yaklaşık üç yıl (Şuarâ 26:214).

6. VARAKA B. NEVFEL MÜSLÜMAN MIYDI?

O'nun peygamberliğini tasdik etti ve O'na yardım etmeyi umdu, ama kısa süre sonra vefat etti (Sahîh-i Buhârî 3). Âlimlerin çoğu onun iman edenlerden olduğu görüşündedir; sahâbî sayılıp sayılmayacağında ise farklı görüşler vardır.

7. PEYGAMBER ﷺ NEDEN OKUMA YAZMA BİLMİYORDU?

Kimse O'nun Kur'an'ı önceki kitaplardan kopyaladığını ya da uydurduğunu iddia edemesin diye (Ankebût 29:48). Ümmîlik bir eksiklik değil, nübüvvetin delilidir.

8. KUR'AN O'NUN DÖNEMİNDE NASIL YAZILDI?

Vahiy kâtipleri onu hurma dallarına, taş levhalara, kemiklere ve derilere yazdı; sahabe de ezberledi. Daha sonra Ebû Bekir döneminde toplandı ve Osmân döneminde birkaç nüsha hâlinde çoğaltıldı (Sahîh-i Buhârî 4986, 4987).

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

9. BİRMİNGHAM YAZMASI PEYGAMBER ﷺ DÖNEMİNDE Mİ YAZILDI?

Kesin olarak bilinemez. Radyokarbon testi derinin 568 ile 645 arasına ait olduğunu gösterir; ama bu yazının değil derinin yaşını ölçer. Pek çok araştırmacı onun Osmân döneminde ya da biraz sonra yazılmış olabileceği görüşündedir.

10. DÂRU'L-ERKAM BUGÜN NEREDE?

Ev Safâ Tepesi'nin eteğindeydi. 1375 H yılında alanı Mescid-i Haram'ın genişletilmesine dahil edildi; bu yüzden bugün ziyaret edilebilecek özel bir yapı yoktur.

11. DAVET NEDEN GİZLİ BAŞLADI?

Bu, açık muhalefetle yüzleşmeden önce sağlam bir temel kurmada Resûlullah'ın ﷺ hikmetinin bir parçasıydı. Bu e-kitaptaki «Neden Gizli?» bölümü sebeplerini açıklar.

12. UMRE VEYA HACDA HİRA MAĞARASI'NA TIRMANMAK GEREKİR Mİ?

Hayır. Hira Mağarası'na tırmanmak hac veya umre ibadetinin bir parçası değildir ve içinde namaz kılmanın özel bir fazileti hakkında nas yoktur. İbret almak için ziyaret edilebilir; can güvenliğine dikkat edilmeli ve taşlarına yazı yazılmamalıdır.

DERS

Sahih kaynaklarla cevaplanan her soru güveni artırır ve bizi asılsız hikâyelerden uzaklaştırır. Sormaya ve okumaya devam edin — çünkü bu din "Oku!" emriyle başladı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERSLER VE KAPANIŞ

BU E-KİTAPTAN DERSLER

Birinci: İslâm ilimle başladı. İlk vahiy “Oku!” emri ve kalemin övgüsüdür (96:1–5).

İkinci: Büyük görevden önce hazırlık. Sadık rüyalar ve Hira’daki yalnızlık O’nu hazırladı (Sahîh-i Buhârî 3).

Üçüncü: Vahiy ağır bir iştir. Soğuk bir günde bile alnı terlerdi (Sahîh-i Buhârî 2).

Dördüncü: Bir eşin gücü. Hatice ahlak delilleriyle teselli etti ve cevap aramak için harekete geçti.

Beşinci: İlim ehline danışın. Varaka Nâmûs’u teyit etti ve muhalefeti haber verdi.

Altıncı: Kalk ve uyar. Müddessir’in beş âyeti davetçinin müfredatıdır (74:1–5; Sahîh-i Buhârî 4).

Yedinci: Davet evde başlar. İlk iman edenler eşi, amcasının oğlu ve evlatlığıdır.

Sekizinci: Hakikat sayıyla ölçülmez. Beş köle, iki kadın ve Ebû Bekir (Sahîh-i Buhârî 3857).

Dokuzuncu: Planlamada hikmet. Dâru’l-Erkam ve üç yıllık gizli davet çekirdek nesli yetiştirdi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ZAMAN ÇİZELGESİ ÖZETİ

ZAMAN (TAHMİNİ)	OLAY VE KAYNAK
610 öncesi	Sadık rüyalar; Hira Mağarası'nda inziva (Sahîh-i Buhârî 3)
Ramazan 610	İlk vahiy, Alak 96:1–5 (Sahîh-i Buhârî 3)
İlk vahiyden sonra	Hatice iman etti; Varaka ile görüşme (Sahîh-i Buhârî 3)
Kısa süre sonra	Varaka vefat etti; fetret (Sahîh-i Buhârî 3)
Fetretten sonra	Müddessir 74:1–5 (Sahîh-i Buhârî 4)
610–613	Ali, Zeyd, Ebû Bekir ve Ebû Bekir vasıtasıyla beş kişi (siyer kitapları)
610–613	Dâru'l-Erkam'daki buluşmalar (siyer kitapları)
Yaklaşık 613	Safâ Tepesi'nde açık davet (26:214; Sahîh-i Buhârî 4770)

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAPANIŞ

Sessiz Hira Mağarası'ndan teselli veren Hatice'nin evine, yaşlı ve âmâ Varaka'nın evine, oradan Safâ Tepesi'nin eteğindeki Erkam'ın evine — tek bir "Oku!" kelimesiyle başlayan risalet, ümmetin ilk neslini sessizce yetiştirdi. İnşallah **Siyer-i Nebî** serisi ***açık davet***, Kureyş'in muhalefeti ve sahabenin uğradığı imtihanlarla devam edecektir. Vallâhu a'lem.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'an-ı Kerîm, Osmanlı (Uthmânî) metin ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. https://quran.com/ms

İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm (96:1–5; 74:1–7; 17:106; 97:1). https://tafsir.app/ibn-katheer/96/1

HADİS

Sahîh-i Buhârî 2, 3, 4, 3612, 3661, 3727, 3820, 3857, 4770, 4950, 6982, 6985. https://sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 8. https://sunnah.com/muslim:8

İbn Hacer el-Askalânî, Fethu'l-Bârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî — Kitâbu Bed'i'l-Vahy ve Bâbu İslâmi Ebî Bekr.

SİYER VE TARİH KİTAPLARI

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayet) — vahyin başlangıcı ve ilk iman edenler bölümleri.

Safiyyurrahmân el-Mübârekfûrî, er-Rahîku'l-Mahtûm — vahyin başlangıcı ve gizli davet bölümleri.

Wikipedia, "Muhammad's first revelation". https://en.wikipedia.org/wiki/Muhammad%27s_first_revelation

Wikipedia, "Jabal al-Nour". https://en.wikipedia.org/wiki/Jabal_al-Nour

Wikipedia, "Waraqah ibn Nawfal". https://en.wikipedia.org/wiki/Waraqah_ibn_Nawfal

Wikipedia, "Khadija bint Khuwaylid". https://en.wikipedia.org/wiki/Khadija_bint_Khuwaylid

Wikipedia, "Abu Bakr". https://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Bakr

Wikipedia, "Ali". https://en.wikipedia.org/wiki/Ali

Wikipedia, "Zayd ibn Haritha al-Kalbi". https://en.wikipedia.org/wiki/Zayd_ibn_Haritha_al-Kalbi

Wikipedia, "Bilal ibn Rabah". https://en.wikipedia.org/wiki/Bilal_ibn_Rabah

Wikipedia, "Sumayya". https://en.wikipedia.org/wiki/Sumayya

Wikipedia, "Yasir ibn Amir". https://en.wikipedia.org/wiki/Yasir_ibn_Amir

Wikipedia, "Al-Arqam". https://en.wikipedia.org/wiki/Al-Arqam

Wikipedia, "Heraclius". https://en.wikipedia.org/wiki/Heraclius

Wikipedia, "Khosrow II". https://en.wikipedia.org/wiki/Khosrow_II

TARİH, YERLER VE YAZMALAR

Wikipedia, "Jabal al-Nour". https://en.wikipedia.org/wiki/Jabal_al-Nour

Discover Makkah, "Jabal al-Nour & Ghar Hira'". https://discovermakkah.sa/en/places-worth-visiting/stories-from-the-heart-of-mecca/mount-al-nour-and-cave-of-hira

WikiShia, "House of al-Arqam b. Abi l-Arqam". https://en.wikishia.net/view/Draft:House_of_al-Arqam_b._Abi_l-Arqam

Wikipedia, "Birmingham Quran manuscript". https://en.wikipedia.org/wiki/Birmingham_Quran_manuscript

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

Al Jazeera, “One of the world’s oldest Quran manuscripts found in UK” (2015). https://www.aljazeera.com/news/2015/7/22/one-of-the-worlds-oldest-quran-manuscripts-found-in-uk

Medieval Histories, “Qur’an fragment Tübingen University Library Ma VI 165” (2014). https://www.medieval.eu/sensational-fragment-early-quran-identified/

Wikipedia, “Heraclius”. https://en.wikipedia.org/wiki/Heraclius

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيدٍ - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

BAĞIŞ YAP

Uluslararası bağışçılar: BAĞIŞ YAP düğmesine tıklayın ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir